

Zakaj moramo delati za enotno organizacijo vsega drž. uradništva?

Spomenica UJU, poštna organizacije in sekcije finančne kontrole, iznešena na občnem zboru Zveze drž. nameščencev v Sloveniji dne 25. septembra 1927.

Opredelitev stališča napram javnosti.

Odbor Zveze, ki bo sestavljen na teh principih in na zavesti poedinih skupin, da so le del velike enotne stroke, bo resnični predstavnik vseh državnih uslužbencev in nosilec ideje vzajemnosti vsega državnega uslužbenstva na trdni bazi najtesnejše in najširše solidarnosti.

Zavedati se mora velike vloge in naloge, ki jo ima do javnega življenja sploh, ker stojimo pred velikimi cilji ozdravljenja naših javnih razmer, pri katerih pripada organizaciji državnih uslužbencev velika in važna naloga.

Zavedati se moramo, da nas vodi k ozdravljenju današnjih razmer edino pravo stališče moderne demokracije, ki bo poleg političnega parlamentarizma upoštevala tudi mišljenje strokovnih korporacij in organizacij in da nas vsaka druga pot vodi v nadaljnjo neizbežno pogubo.

Iz tega vidika se dobro zavedamo, da se zdrave organizacije vseh strok državnega uslužbenstva pravi blagoslov za narod in državo, zato jih mora vsa poštena javnost naravnost pozdravljati in podpirati. Iz te notranje zavesti in potrebe hočemo pospešiti utrditev strokovnih organizacij državnega uslužbenstva, ne samo v svrhu materialne borbe, ampak tudi v svrhu povzdiže poedinih strok državne uprave in strokovnega dela v prid celokupni družbi.

Ta idejni temelj daje vsem strokovnim organizacijam visoko vrednost za javno življenje, narod in državo, tako da jim ravno zaradi tega idejnega temelja nihče ne more oporekati nacionalnega in državnega pomena. Edino nestransko stanovsko strokovno organizacijo so sposobne s svojo privatno iniciativo in notranjo silo izboljšati tudi vso korupcijo in partizanstvo iz posameznih strok državne uprave in ozdraviti današnje razmere tega zla.

K skupnosti in v enotno fronto nas pa silijo tudi druge okolščine. Ne smemo namreč prezreti in si prikrijevati specialno v naši agrarni državi seljaškega pokreta, ki se danes pojavlja še v tej ali oni obliki in ki mu ne odrekamo upravičenosti in tudi ne bodočnosti. Ne moremo pa prezreti ravno njegove nenaklonjenosti do uradniških vprašanj in moramo s tem dejstvom računati. Zato smatramo za nujno potrebno enotno organizacijo vsega državnega uslužbenstva v državi, in sicer ne zato, da bi se spuščila v borbo s seljaškim pokretom, ker je to nepotrebno marveč zato, da mu bo tvorila le protitež glede upravičenih zahtev uradniškega vprašanja ter s svojim delom dokazala, da so naša stremeljenja in naše delo v tesnem skladu z interesi naroda in vseh njegovih slojev. Zato hočemo delovati tudi proti vsem silam, ki odtegujejo danes državnega uslužbenca od te smeri in z vso silo delovati za njega osamosvojitve glede pravcev v javnem življenju.

Strokovno in stanovsko organizovanje vseh strok državnega uslužbenstva je torej nujna potreba glede na perspektive in naloge, ki nas čakajo v bodočnosti; ravno tako je pa nujno potrebna enotna organizacija vseh strok državnega uslužbenstva v državi v svrhu obrambe pravnih in materialno eksistenčnih zahtev državnega uslužbenstva ter drugih ciljev, ki jih imamo in ki nas nujno silijo k vzajemnemu delu.

Istotako smatramo za nujno potrebno, da pripravimo na teh osnovah konsolidirane organizacije tla za kooperacijo državnega uslužbenstva s privatnimi javnimi nameščenci ter s sloji istega socialnega razreda v svrhu obrambe skupnih socialnih interesov.

Opredelitev stališča do Glavnega Saveza.

Pozivamo Glavni Savez državnih nameščencev kraljevine SHS v Beogradu, da

V Ljubljani, dne 25. septembra 1927.

Za Udruženje jugoslovenskih učiteljev — Poverjeništvu Ljubljana:

A. Skulj s. r., t. č. predsednik. Kobal s. r., t. č. tajnik.

Za Oblastno organizacijo poštnih, telegrafskih in telefonskih uslužbencev v Ljubljani:

Jos. Čampa s. r., t. č. predsednik. J. Ferluga s. r., t. č. tajnik.

Za Sekcijo Saveza finančne kontrole v Ljubljani:

D. Ozimič s. r., t. č. predsednik. Marinko s. r., t. č. tajnik.

LISTEK.

Ob desetletnici Krekove smrti.

8. oktobra 1917. je v Sent Janžu na Dolenskem nenadno preminul dr. Janez Evangelist Krek. Mrtvega so ga našli na zemlji, vznak je ležal in strmel v nebo, kakor bi iskal v njem, kaj skrivava prihodnost.

Janez Evangelist Krek je padel kot bojevnik. Vse njegovo življenje je bila borba, vse njegove velike sile so bile posvečene dvigu slovenskega kmeta, tlačnega skozi tisočletja do zadnjih dni.

Ko ni nihče imel smisla za jedro slovenskega rodu, ko ni bilo nikogar, ki bi dal slovenskemu malemu človeku roko v pomoč, tedaj je prišel novi mož iz Porenja in je stopil med naše delovno ljudstvo. S svo-

jim veliki srcem in s svojimi sijajnimi zmožnostmi se je vrgel v boj, da se dvignejo k luči tisti, ki smo jih prej komaj poznali. Ko je bil spisal svoje »Črne bukve kmečkega stanu«, ni še nihče slutil prihoda novega časa. Res so že tedaj zasovražili apostola, a da prinaša novo dobo, niso čutili. Slovenski kmet se je zdrnil in je stopil naprej in vsi njegovi nasprotniki mu niso mogli ustaviti koraka. Bil je Evangelist, ki ga je vodil, ki ga je priključil v našo zgodovino. In večer našega malega kmeta je stopal slovenski delavec, dotlej nepoznan in brez imena. Dvignilo se je združništvo na Slovenskem, pričnelo se je novo gospodarstvo, čigar namen je bil odstraniti in vsaj zmanjšati izkoriščanje.

Nov dih je zavel po naši zemlji, prvič po dolgih vekih je spet oživela misel osamosvojenja. Iz gospodarskega dviga je rastle novo življenje, prihajal je preporod. Naraščala sta samozavest in ponos, sloven-

skultura je dobila široka tla, vsečez so poganjale nove korenike. Krek je sejal široko, seme je padalo na rodovitno polje in tisti, ki so se trudili, da bi ga zadržali, so se trudili zaman. Krek je bil prvi, ki je po dolgem presledku šel spet kot razumnik med slovensko ljudstvo in je vodil k njemu nazaj naš mladi razumniški naraščaj. Sadovi tega dejanja niso izostali.

Toda predno je Janez Evangelist s svojim delom zmagal na vsej črti, so prišli viharji časi. Prvi trenutek se je zdelo, da so tudi Kreka in njegovo delo zalili in odplavili valovi. Postali smo igrača v tokih velikih dogodkih, slovensko in jugoslovensko ljudstvo je zakravalovo kakor morda nihče drugi v Evropi. Noč je šla preko nas, povodenj in smrt.

Sedaj se je Krek zopet dvignil. A bil je večji in silnejši kot kdaj prej. Kar je zgradil, je bilo v nevarnosti in se je rušilo. Veliki bojevnik je to videl in se je vrgel v

Učiteljski pravnik.

—Š Všetnje službenih let pomožnim učiteljem za napredovanje in pokojnino. Ministrstvo prosvete kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca Odeljenje za Osnovno Nastavo. O. N. br. 39.849, 23/6. 1927 go. Beograd. Na pitanje ovog Ministarstva kako se ima računati vreme službe onim učiteljskim licima, koja so počela služiti s nepotpunom kvalifikacijom, Ministarstvo Pravde svojim aktom od 17. juna 1927, br. 18.743 priobčilo je, da je centralna komisija za izvrševanje zakona o činovnicama po ovom predmetu dala objašnjenje: Lice, koje je zbog nedostatka propisne kvalifikacije bilo predhodno pomoćni učitelj 3. kategorije, pa docnije ispuni uslove za stalnog učitelja 2. kategorije, ima da se iz 3. u 2. kat. prevede po odredbama čl. 64. in 65. zakona o činovnicama, a kad se to učini, onda mu se naknadno ima da računa sva dotodanja državna aktivna služba, bez obzira na njen karakter kako za osnovnu tako i za položajnu platu.

—Š Izpremembe v uredbi o krajnjih in oblastnih šolskih odborih. Do končne revizije uredbe o krajnjih in oblastnih šolskih odborih se ta spremeni v toliko, da se glasi: čl. 3. zadnja al. Če je več oseb, ki prihajajo po svojem položaju v poštev za ta krajevni šolski odbor, potem vstopi vanj moški najstarejši po činu. Čl. 7. b se glasi: V začetku meseca maja vsakega leta vrši vpis sposobnih šolskih obvezancev na podlagi zdravniškega pregleda in po spisku živih otrok, ki jih vodijo verske oblasti in se briga, da se v šolo vpišejo vsi otroci obeh spolov, ki so po obstoječih zakonih obvezani obiskovati šolo. Čl. 7. g se glasi: Vsako leto se sestavlja proračun za vzdrževanje šole v bodočem šolskem letu, ki se ga pošlje oblastnemu šolskemu odboru do konca oktobra v odobritev. (O. N. br. 2838 od 12. maja 1927).

—Š Okrožni zdravnik kot član krajnega šolskega odbora. Na vprašanje, ali more biti distriktni (okrožni) zdravnik član krajevnega šolskega odbora v smislu čl. 3. tč. c. uredbe o krajnjih in oblastnih šolskih odborih od dne 2. maja 1927, O. N. br. 20.038, je izdal minister prosvete naslednje tolmachenje: Ker Slovenija razen v mestih ne pozna ustanove občinskih zdravnikov, marveč le distriktno (okrožno) zdravnike, ki opravljajo zdravniško službo v več občinah, vključno v občini, v kateri imajo svoj sedež, se more tak distriktni zdravnik smatrati tudi za občinskega zdravnika občine, kjer ima sedež. Iz tega razloga je distriktni (okrožni) zdravnik v smislu čl. 3. tč. c. cit. uredbe član krajevnega šolskega odbora v občini, v kateri ima sedež, ne pa tudi v krajevnih šolskih odborih občin, za katere tudi vrši zdravniško službo. Ob končni reviziji uredbe se bo to v njej tudi posebej poudarilo. Samo po sebi je umevno, da je član dotičnega krajevnega šolskega odbora občinski zdravnik (mestni fizik), ki je nastavljen od občine, ne more pa biti njegov član sreski zdravnik, ki mu je po njegovem zvanju skrb za šolsko zdravstvo v vsem srezu.

—Š Ostavka na državno službo. Po čl. 131. uradniškega zakona prestane služba po službeni volji (čl. 134.), če poda pismeno ostavko na državno službo, ali če zaprosi za upokojitve (čl. 141.). Glasom čl. 135. uradniškega zakona izda odločbo o prestopu službe kralj odnosno pristojni minister. Po prestopu službe ne sme uslužbenec sam zapustiti službe, nego mora biti pristojno razrešen. (Kar se zamore zgoditi šele po odobritvi ostavke). Na to določilo čl. 135. odst. 4. ponovno opozarjamo tovarišice) v izogib posledicam iz čl. 133/7 v zvezi s čl. 4. odst. 4. uradniškega zakona.

—Š Službena doba. Učiteljem (icam) novincem se šteje v službeno dobo čas od dneva, s katerim jim je nakazana plača po čl. 106. uradniškega zakona, t. j. od dneva sprejema v državno službo, odnosno od nastopa službe (če se to izvrši po 15 dneh od dneva sprejema). To je uvaževati pri izstaviti uverenja o službeni dobi.

Splošne vesti.

ZA DELOVNO SOLO.

Ped. krožek v Mariboru in odsek pov. UJU za reformo osnovne šole naznanjata, da se prireditev »Za delovno šolo« z zborovanji učiteljskih društev za mesto Maribor in za okolico ne more radi nastalih zaprek vršiti dne 8., 9. in 10. oktobra, ampak da se prelaga na soboto, nedeljo in ponedeljek teden dni pozneje, to je na dan 15., 16. in 17. oktobra z istim vzporedom in v istih prostorih. Odbor.

PAR BESEDI O NAMEŠČANJH IN PREMESHANJH!

V zadnjem času opažamo, da se vedno manj mest razpisuje v stalno nameščanje.

Ako je to samo prehodno, bi se dalo morda še kako zagovarjati in opravičiti z obilico dela in z nujnostjo nameščanj. Če se pa to godi namenoma od zgoraj, da postane naša stalnost še bolj nestalna, kakor je že sedaj, potem pa moramo odločno ugovarjati. Zakaj na po razpisu pridobljenem mestu se počuti učitelj vse drugače in bolj sigurne, kakor pa sicer. Tudi moramo odločno zahtevati razpise vseh mest radi tega, da je vsemu učiteljsstvu dana možnost potegovati se za mesta. Na ta način se uprava izogne tudi očitkom, da postopa pristransko.

Mnogo preместitev se izvrši na lastno prošnjo po § 71. Vemo, da je prosvetna uprava — kateri moramo priznati, da je odločno proti uporabljanju tega zloglasnega § na tak način, kakor se je prakticalo še pred kratkim — vsled razmer prisiljena k takemu postopanju. Saj ni kreditov za selitev, potrebe so pa marsikje nujne in velike in mnogim tovarišem in tovarišicam je bilo res ustrezno tudi s tako preместitvijo. Kljub temu pa moramo vztrajati na svojem principijelnem stališču, da se take preместitve ne vrše, ker je z njimi na široko odprta pot pristranosti in partizanstvu. Ob enem pa se s takimi preместitvami učiteljsstvu krha po zakonu zajamčena pravica do povrnitve selitvenih stroškov.

To velja prav tako za ljubljansko, kakor za mariborsko oblast.

Sploh je s personalijami velik križ, bodisi pri oblasti, kakor tudi v organizaciji. Vsem ljudem se ne more ustreči, vse šole — tudi hribovske — pa morajo imeti svoje učitelje.

V povojni dobi pa so se po krivdi razmer zajedle personalije globoko v telo organizacije, dasi organizacije — vsaj v ozemlju sedanje mariborske oblasti — niso imele nikdar posla s personalijami.

To je nezdrav povojni pojav, katerega moramo čimprej odpraviti. Krive so ga oblasti same, krivdo na njem pa nosi tudi učiteljstvo.

Kadar bodo oblasti postopale pri podeljevanju mest strogo stvarno in objektivno in bode učiteljstvo to tudi samo uvidelo, bode izginit tla medz sam ob sebi.

Priznati si moramo, da smo tudi v tem oziru na poti ozdravljenja. Če pa kdo misli, da je organizacija za to tu, da mu preskrbi ugodno mesto, je boljše za organizacijo, da jo kratkoma zapusti. —ski.

PO RAZSIRJENJU ŠOL IN IMENOVANJH V MARIBORSKI OBLASTI.

Začetek šolskega leta je srečno za nami. Upravičeno so se oddahnili višji funkcionarji (nižji — žal — itak nimajo nobene besede) naše prosvetne uprave, učiteljstvo in tudi starši.

Zalostne izkušnje zadnjih let so pokazale, da je ravno začetkom šolskega leta vladal po naših šolah največji nered ne samo dneve in tedne, ampak celo mesece. Cela kopicca učiteljsstva je bilo navadno na razpoloženju, razredni pa — prazni. Imenovanja novincev so se vršila koncem oktobra, novembra in še celo decembra. Šele takole okrog Božiča smo imeli kolikor toliko ustajeno učiteljstvo, da se je zamoglo res delati brez večjih ovir in zaprek.

Letos pa vsaj tega nereda ni. Učiteljstvo ni na razpoloženju, vsi abiturijenti in abiturientinje imajo že svoja mesta, celo tisti, ki so imeli poizkušnje. Torej moremo letos v tem oziru zaznamovati lep napredek. To je treba tem bolj povdariti, ker so se upravni posli pri nas ravno letos silno pomnožili vsled redukcije razredov in učiteljsstva v ljubljanski oblasti ter vsled otvoritve novih razredov in novih nameščenj v naši oblasti. In kdor ima kolikaj upogleda v sedanji okosni in silno birokratični upravni sistem, mora priznati, da je vse to provzročilo zelo mnogo kompliciranega dela. Vse to delo pa se je le izvršilo kljub resnim oviram že kolikor toliko pred in v začetku šolskega leta in tudi splošno zadovoljivo. Da so se pri tako velikem številu razširitev šol, premeščanj ter novih nameščenj zgodile tu pa tam napake (n. pr. imenovanja in pozivi za nastop službe v političnih listih) in se ni moglo vsakemu v vsem ustreči, je menda jasno in razumljivo za misleče ljudi.

Redukcije razredov in učiteljsstva so napravile v ljubljanski oblasti mnogo nevolje, pri nas pa veliko dela, a malo veselja in zadovoljstva. Krivi so jih bili tisti, kateri so jim dali povod z otvoritvami novih razredov in z nastavitvijo učnih oseb tam, kjer ni bilo zadosti stvarne potrebe. Zakaj vsako nestvarno postopanje se prej ali slej maščuje. Tako je bilo, je in bode povsod. Sredi svetovne vojne je sklical svoje vrste na novo pot, saj je videl, da je preteklo preveč krvi. Izkrjavali smo bili takrat, preveč grobov je vpilo v nebo. Tedaj je bila ura in Krek jo je čul. Strnil je vrste tlačnih daleč preko slovenskih mej na naš jug in je klical k uporu. Kakor je bil že davno prej pripravil čas, ki je imel priti, takoj je zdaj zaklical, da se odločuje naša usoda. Bolan in slab je še zadnjič vstal ter nam je pokazal rešitev. Mejniki je postavil v zgodovino jugoslovenstva. In ko je v onih dneh pisal svojo oporoko, je tudi že zmagoval.

Zmagoval je, a zmage ni več doživel. Veliki bojevnik je padel, predno je videl uresničenje svojih ciljev. Strmeč v nebo je morda v svoji zadnji uri razkril skrivnost, ki je danes resnica.